

Hemşirelik Öğrencilerinin Halk Sağlığı Hemşireliği Uygulamasına Yönelik Kaygı Durumlarının İncelenmesi

Uçar KÜÇÜK¹, Birsal Canan DEMİRBAĞ²

An Investigation of Nursing Students' Anxiety Regarding the Practice of Public Health Nursing

ÖZ

Bu çalışmada hemşirelik bölümünde okuyan son sınıf öğrencilerinin halk sağlığı hemşireliği uygulamasına yönelik olarak düşünce ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi amaçlanmıştır. Araştırma evrenini bir devlet üniversitesinde ki Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümünde son sınıfta okuyan ve Halk Sağlığı Hemşireliği dersi alan öğrenciler oluşturmaktadır. Toplanan veriler için araştırmacılar tarafından hazırlanan tanıtıcı özellikler formu ve Durumluk-Süreklilik Kaygı Ölçeği kullanıldı. Anket formu uygulama öncesi ve sonrası olmak üzere iki kere toplanmıştır. Araştırmaya dâhil olan hemşirelik öğrencilerinin yaş ortalaması $22,23 \pm 1,32$ 'dir. Son sınıfta okuyan öğrencilerin %60,6'sı teorik bilgisinin halk sağlığı uygulaması için yeterli düzeyde olduğunu, %70,4'ü uygulamaya çıkmaya hazır olduğunu, %64,8'i halk sağlığı hemşireliği uygulaması esnasında olumsuz deneyim yaşamaktan korktuğunu, %50,7'si yapmaktan korktuğu bir uygulama olduğunu, %35,2'si uygulama ile ilgili hissettiği duygularında belirsizlikler hâkim olduğunu ifade etmiştir. Halk sağlığı hemşireliği uygulama öncesinde ve sonrasında öğrencilerin kaygı puanları karşılaştırıldığında aralarında anlamlı bir fark bulunmamıştır ($p < 0,05$). Öğrencilerin %64,8'i olumsuz bir deneyim yaşamaktan korksa da, halk sağlığı hemşireliği uygulama öncesi ve sonrasında, öğrencilerin kaygı durumları arasında bir fark bulunmamıştır. Bu sonuç bize bu uygulamanın diğerlerinden farklı olduğunu ve öğrencilerin daha rahat hissettiklerini düşündürmektedir.

Anahtar Kelimeler: Halk sağlığı, Hemşire, Kaygı, Öğrenci, Staj.

ABSTRACT

In this study, it was aimed to determine the thoughts and anxiety levels of the senior students studying in the nursing department about the practice of public health nursing. The population of the research consists of students studying in the last year of the Faculty of Health Sciences Nursing Department at a state university and taking Public Health Nursing course. For the collected data, the descriptive features form prepared by the researchers and the State-Trait Anxiety Inventory were used. The questionnaire form was collected twice, before and after the application. The mean age of the nursing students included in the study was 22.23 ± 1.32 . 60.6% of the final year students stated that their theoretical knowledge was sufficient for public health practice, 70.4% were ready to practice, 64.8% were afraid of having a negative experience during public health practice, 50.7% of them stated that it was an application they were afraid to do, and 35.2% of them stated that their feelings about the application were uncertain. When the anxiety scores of the students before and after the public health nursing practice were compared, no significant difference was found between them ($p < 0.05$). Although 64.8% of the students were afraid of having a negative experience, there was no difference between the anxiety levels of the students before and after the public health nursing practice. This result makes us think that this application is different from others and that students feel more comfortable.

Keywords: Public health, Nurse, Anxiety, Student, Internship.

Bu çalışma için Artvin Çoruh Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 30.11.2018 tarihli ve 2018/11 sayılı kararı ile etik onay alınmıştır.

¹ Öğr. Gör. Uçar KÜÇÜK, Halk Sağlığı Hemşireliği, Trabzon Üniversitesi Tonya MYO Tıbbi Hizmetler ve Teknikler Bölümü, ucarkucuk@trabzon.edu.tr, ORCID: 0000-0003-0798-3401

² Prof. Dr. Birsal Canan DEMİRBAĞ, Halk Sağlığı Hemşireliği, Karadeniz Teknik Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü, cdemirbag@gmail.com, ORCID: 0000-0003-4145-5020

İletişim / Corresponding Author: Uçar KÜÇÜK
e-posta/e-mail: ucarkucuk@trabzon.edu.tr

Geliş Tarihi / Received: 26.03.2022
Kabul Tarihi/Accepted: 30.08.2022

GİRİŞ

Hemşirelik eğitimi, profesyonel hemşirelik niteliklerini kazandırmayı, meslek hayatına uygun olacak şekilde hazırlamayı, sağlığı korumanın ve de geliştirmenin değerini kavramayı, var olan sağlık sorunlarına cevap verebilmeyi ve iyi niteliklere sahip hemşireler yetiştirmeyi amaçlar niteliktedir. Hemşirelikteki eğitim programlarının çok önemli bir kısmını teorik ve pratik becerilerin kazanabilme fırsatı sağlandığı uygulamasından/staj uygulamasından oluşmaktadır.¹⁻⁴

Staj uygulaması, öğrencilere derste öğretilen teorik bilgiyi, gerçek ortamda pratik olarak yapma fırsatı verir.^{1,5,6} Staj uygulamaları, öğrencilerin karşılaştıkları problemleri çözebilmelerini, eleştirel düşünme yeteneklerini kullanabilmelerini, iletişim, organizasyon, yönetim konularında becerilerini geliştirebilmelerini ve mesleğe olan güven duygusunu kazanabilmelerini hedefler.^{1,5,6} Hemşirelik eğitimi teorik ve pratik öğrenim ve öğretim programlarını kapsayan, stres yükü fazla olan bir eğitim programıdır. Böylesine stresli bir eğitim de, bu bölümde okuyan öğrencilerin kaygı durumlarını etkilemektedir.^{4,5,7,8}

Genellikle kötü bir olay olacak düşüncesi ile oluşan, nedeni belli olmayan gerginlik duygusuna kaygı denmektedir. Bu kaygı durumu, benlik bütünlüğü tehdit edildiğinde ortaya çıkabilir ve inanlarda öznel ve nesnel olarak farklı yansımalar sonucu gerçekleşebilir. Kaygı durumunu durağan ya da sürekli bir biçimde görebiliriz. Tehlikeli durumlarının ortaya çıkardığı geçici duruma bağlı olarak oluşan durağan kaygı türüne durumluk kaygı denir. Sürekli kaygı ise "içten kaynaklanan, bireye öz değerlerinin tehdit edildiği hissi veren, kişinin içinde bulunduğu durumları stresli bir durum olarak yorumlamasına yol açan kaygı türüdür."⁸⁻¹³ Bahsedilen bu kaygı durumları kişilerin hayatlarını, işlerini, eğitimlerini ve birçok durumu etkilemektedir.

Staj tecrübesi, hemşirelik eğitiminde tamamlayıcı ve de gerekli bir parça olmasına

rağmen, hemşirelik öğrencileri tarafından eğitimin en çok kaygı oluşturan kısımlarından biri olarak ifade edilmektedir.^{5,6,14} Hemşirelik eğitimi boyunca, öğrenciler çeşitli aşamalarda, özellikle de staj uygulamalarında stres ve anksiyete oluşturabilecek çok fazla durumla baş etmek durumunda kalmaktadır.^{5,7,12,15} Hemşirelik öğrencileri, uygulama aşamasında kötü bir tecrübe yaşamaktan korkabilmektedir. Bu nedenle öğrenciler klinikteki uygulama öncesinde korku ve endişe hissedebilmektedir.^{5,7,12,13} Bu durum, öğrencinin klinik performansını olumsuz yönde etkileyebilmektedir.^{5,11,15}

Halk sağlığı hemşireleri, hemşirelik, halk sağlığı ve sosyal bilimlerden yardım alarak toplumların sağlığını gözlemlemek, korumak ve desteklemek için çalışırlar.^{16,17} Halk sağlığı hemşireliği, meslek içinde özel bir alan olarak kabul edilir ve genellikle toplumun içinde çalışmaktadır. Bu kapsamda ev ziyaretleri yapmakta, kişileri, aileleri ve toplumu yaşadıkları ortamda tanıma, sorunları saptama, öncelikleri gerçekçi bir şekilde belirleme, kişilerin katkısıyla çözüm yolu arama ve uygulama fırsatı bulabilmektedir.^{18,19,21}

Yapılan bu ziyaretler, halk sağlığı hemşireliği öğrencileri için de çok değerlidir. Bu ziyaretler aldıkları teorik eğitimin uygulanmaya yansıtılması, bilgi ve becerileri kullanma ve geliştirmeye, problem çözebilmeye, iletişim becerilerini ilerletmeye ve de kişileri anlama yeteneklerinin gelişmesine olanak vermektedir.^{16,17,20,22} Uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencileri daha önce tecrübe etmedikleri farklı bir ortamda önemli sorumluluklar ve roller üstlenip farklı yapıda birçok kişi ile iletişim kurmak için fırsat bulabilecektir.^{16,22} Bu konularda deneyimi olmayan öğrencilerin pek çok problemle karşılaşabilme oranı yüksektir

Halk sağlığı uygulama alanı, hemşirelik öğrencileri için farklı kültür ve yapıdaki birçok kişi ile iletişim kurmasını gerektiren,

daha önce tecrübe etmedikleri bir ortamdır. Buna ek olarak öğrenciler için ev ziyaretlerinde nasıl davranacağını ve nasıl bir eğitim vereceğini bilmek bazen zor olabilmektedir. Hemşirelik öğrencisi, okul ortamından halk sağlığı uygulamalarına geçişte kabul edilmeme korkusu, iletişim kurmada zorluk, eğitim konusunda yetersiz hissetme, ailenin beklentilerin farklı olması, danışacağı birinin yanında olmaması gibi sorunlar ile karşılaşabilmektedir.^{23,24} Bu

sorunlarda da öğrencilerde stres ve kaygı oluşturabilmektedir.

Bu çalışma; son sınıfta öğrenim gören hemşirelik öğrencilerinin halk sağlığı hemşireliği uygulamasına yönelik düşüncelerinin ve uygulamanın oluşturabileceği kaygı düzeylerinin uygulama öncesi ve sonrası belirlenmesi amacıyla yapılmıştır.

MATERYAL VE METOT

Araştırmamızın evrenini bir devlet üniversitenin Sağlık Bilimleri Fakültesi Hemşirelik Bölümü'nün 2018/2019 eğitim-öğretim yılı ve bahar yarıyılında son sınıfta Halk Sağlığı Hemşireliği dersini alan 86 öğrenci oluşturmuştur. Çalışmada örneklem seçimine gidilmeyip evrenin tamamına ulaşılması hedeflenmiş ve Halk Sağlığı Hemşireliği dersinin uygulamasına çıkılmadan önce verilen teorik derste sınıfta olan ve araştırmayı katılmayı kabul eden 71 öğrenci araştırma kapsamına alınmıştır. Halk sağlığı stajları bittikten sonra tekrar anket uygulanmış, 59 öğrencinin anketi değerlendirme kapsamına alınmıştır. Öğrencilerin dönem sonunda devamsızlıklarını kullanmış olması, eksik doldurulan anketler ve doldurmayı kabul etmeyen öğrenciler nedeniyle staj sonrası yapılan anket sayısı daha azdır.

Araştırma verileri için; araştırmacıların hazırladığı, öğrencilerin sosyo-demografik özelliklerini, halk sağlığı stajı ve okudukları bölüm ile ilgili düşüncelerinin sorgulandığı tanıtıcı özellikleri içeren anket formu kullanılmıştır. Ayrıca öğrencilerin kaygı durumlarını ölçen Spielberger ve arkadaşları tarafından geliştirilmiş olan Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği kullanılmıştır. Geliştirilen ölçek için ülkemizdeki geçerlik ve güvenilirlik çalışması Öner ve Le Compte (1983) tarafından yapılmıştır.

Durumluk ve Sürekli Kaygı Ölçeği

Ölçek iki kısımdan oluşmakta ve her bir ölçek kısmı 20 maddelik soru ile iki türlü

ifadeyi kapsamaktadır. Direkt sorulan ifade olumsuz duyguları, tersine dönmüş ifade ise olumlu duyguları ifade etmektedir. Durumluk Kaygı Ölçeği'nde tersine dönmüş ifadeler 1, 2, 5, 8, 10, 11, 15, 16, 19 ve 20. maddelerdir. Diğer kısım olan Sürekli Kaygı Ölçeğinde de 21, 26, 27, 30, 33, 36 ve 39. maddelerdir. Direkt ifadeler için verilen cevaplardan elde edilecek toplam puandan, tersine dönmüş ifadeler için elde edilecek toplam puan çıkartılır. Sonrasında daha önceden belirlenen değişmez değerler eklenip durumluk ve sürekli kaygı puanları elde edilmiş olacaktır. Durumluk Kaygı Ölçeğinde değişmez sabit değer 50 iken, Sürekli Kaygı Ölçeği için bu değer 35'dir. Elde edilen puanın yüksek olması kaygı durumunun yüksek olduğunu gösterir.²⁵ Araştırma için hazırlanmış olan anket formu öğrenci staja başlamadan hemen önce ve staj bittikten hemen sonra olmak üzere toplamda iki kez uygulanmıştır. Formlar öğrenci tarafından yaklaşık olarak 10-15 dakika içinde doldurulmuştur. Verilerin analizinde SPSS (Statistical Package for the Social Sciences) 18.0 paket programı kullanılmıştır. Araştırma bulgularının analizinde sayı ve yüzde dağılımları bağımlı gruplarda t testi ve bağımsız gruplarda t testi kullanılmış olup analizlerde 0.05 anlamlılık düzeyi olarak kabul edilmiştir.

Araştırmanın Etik Yönü

Bu çalışma için Artvin Çoruh Üniversitesi Rektörlüğü Bilimsel Araştırma ve Yayın Etiği Kurulu'nun 30.11.2018 tarihli, 2018/11 sayılı ve 786464441-050.01.04 nolu kararı ile etik onay alınmıştır (Ek-1). Anket formu

uygulanmadan önce öğrencilere çalışma hakkında bilgi verilmiş ve gönüllü olan öğrenciler çalışmaya alınmıştır.

Araştırmanın Kısıtlılıkları

Çalışma bir devlet üniversitesinin hemşirelik bölümü 4. sınıfında okuyan öğrencileri ile sınırlıdır. Bu nedenle tüm hemşirelik öğrencilerine genellenemez.

BULGULAR VE TARTIŞMA

Araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerin, % 59,2'si kadın ve yaş ortalamaları 22,23±1,32 yıldır. Ortalama aylık gelir dağılımında %39,4'ü 501-700 TL'dir. Gelir kaynaklarına bakıldığında % 87,3'ü burs kredi ile geçindiğini ve Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin % 53,5'i evde, % 35,2'si devlet yurdunda kalmaktadır.

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin %80,3'ü bu bölümü isteyerek tercih ettiği, %80,3'ü hemşirelik bölümde okumaktan memnun olduğu, %76,1'i kendisini hemşirelik mesleğine uygun hissettiğini ifade etmiştir (n:71) (Tablo 1).

Tablo 1. Hemşirelik Öğrencilerinin Bölüm İle İlgili Düşünceleri

Değişkenler	N	%	Durumluk	Sürekli
			Kaygı Puan Ortalaması X±SD	Kaygı Puan Ortalaması X±SD
Bölümü isteyerek yazma durumu				
Evet	57	80,3	42,17±6,48	45,44±6,53
Hayır	14	19,7	42,90±5,66	46,03±5,60
			t:-0,452	t:-0,572
			p:0,652	p:0,568
Bu bölümde okumaktan memnuniyet durumu				
Evet	57	80,3	42,18±6,33	45,36±5,84
Hayır	14	19,7	42,96±6,12	45,42±7,81
			t:-0,792	t:-0,792
			p:0,563	p:0,430
Kendini bölüm için uygun hissetme durumu				
Evet	54	76,1	42,37±6,79	46,05±6,70
Hayır	17	23,9	42,29±4,58	44,29±4,82
			t:0,064	t:1,403
			p:0,949	p:0,163

t:Bağımsız gruplarda t testi

Öğrencilerin halk sağlığı hemşireliği uygulamasına yönelik duygu ve düşüncelerine bakıldığında; %70,4'ü kendisini uygulamaya hazır durumda hissettiğini, %60,6'sı teorik bilgisinin bu uygulama için yeterli olduğunu, %50,7'si

Halk sağlığı hemşireliği uygulaması, hemşirelik öğrencileri için farklı kültür ve

yapmaktan korktuğu bir uygulama olduğunu, %64,8'i halk sağlığı hemşireliği uygulaması için hissettiği duygularının karışık olduğunu dile getirmiştir (Tablo 2).

Tablo 2. Hemşirelik Öğrencilerin Halk Sağlığı Hemşireliği Uygulaması İle İlgili Duygu ve Düşünceleri

Değişkenler	N	%
Staja hazır hissetme		
Evet	50	70,4
Hayır	21	29,6
Staj için teorik bilginin yeterli olması		
Evet	43	60,6
Hayır	28	39,4
İnsanlarla ilgilenmekten korkma		
Evet	15	21,1
Hayır	56	78,9
Yapmaktan korkulan uygulama		
Evet	36	50,7
Hayır	35	49,3
Olumsuz deneyim yaşama korkusu		
Evet	46	64,8
Hayır	25	35,2
Stajla ilgili hissedilen duygu		
Korku	3	4,2
Endişe	10	14,1
Heyecan	14	19,7
Rahatlık	19	26,8
Duygularım karışık	25	35,2

Hemşirelik öğrencilerinin uygulama öncesi ve sonrası durumluk ve sürekli kaygı düzeyleri ile ilgili istatistiksel olarak anlamlı bir fark bulunmamıştır (p>0.05) (Tablo 3).

Tablo 3. Hemşirelik Öğrencilerin Halk Sağlığı Hemşireliği Uygulaması Öncesi ve Sonrası Kaygı Durumları

	N	%	Durumluk Kaygı Puan Ortalaması X±SD	Sürekli Kaygı Puan Ortalaması X±SD
Uygulama Öncesi	71	100	41,28±4,95	45,69±4,98
Uygulama Sonrası	59	100	43,33±7,54	45,93±7,43
Paired Sample t-test			T:-1,842 p:0,071	T:-0,205 p:0,839

yapıda ki birçok kişi ile iletişim kurmasını gerektiren daha önce tecrübe etmedikleri bir

durumdur. Hemşirelik öğrencisi, okul ortamından halk sağlığı uygulamalarına geçişte, kabul edilmeme korkusu, iletişim kurmada zorluk, eğitim konusunda yetersiz hissetme, ailenin beklentilerin farklı olması, danışacağı birinin yanında olmaması gibi sorunlar ile karşılaşabilmektedir.^{23,24} Öğrencilerin halk sağlığı hemşireliği uygulaması ile ilgili düşüncelerinin ve uygulamanın oluşturduğu kaygı düzeylerinin belirlenmesi amacı ile bir üniversitenin Hemşirelik Bölümü son sınıf öğrencileri ile bu çalışma yapılmıştır.

Hemşirelik son sınıf öğrencilerinin büyük çoğunluğunun bu bölümü isteyerek tercih ettiği, hemşirelik bölümde okumaktan memnun olduğu ve kendisini hemşirelik mesleğine uygun hissettiğini ifade etmiştir. Bu durumlar ve uygulama öncesi ve sonrası öğrencilerin durumluk ve süreklilik kaygı puanı ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark gözlenmemiştir. Yapılan benzer çalışmalarda bu bölümü tercih etme ve okumaktan memnun olma durumları benzer görülmüştür. Fakat çalışmamızdan farklı olarak öğrencilerin bölümü tercih durumu, bölümden memnun olma durumu ile klinik uygulama öncesi durumluk kaygı puan ortalamaları arasında istatistiksel olarak anlamlı bir fark olduğu belirlenmiştir.^{4,14,15} Bu farklılığın çalışmamızın halk sağlığı hemşireliği uygulaması olmasından kaynaklandığı düşünülmektedir.

Öğrencilerin halk sağlığı hemşireliği uygulaması ile ilgili düşünceleri incelendiğinde; çoğu öğrencinin kendini uygulama için hazır hissettiği, fakat büyük bir kısım öğrencinin uygulamaya çıkmak için teorik bilgilerin yetersiz olduğunu ifade etmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin yaklaşık yarısı yapmaktan korktukları bir uygulamanın olduğunu, yarısından fazlasının uygulama esnasında olumsuz bir tecrübe edinmekten korktuğunu belirtmişlerdir. Halk sağlığı hemşireliği uygulama öncesi öğrencilerin çoğunun duygularında belirsizlik hakim olduğu, rahat ve heyecanlı oldukları, çok az bir kısmın endişeli ve korkulu olduğu görülmektedir. Bayar ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada hemşirelik

öğrencilerinin çoğunun kendisini uygulamaya hazır hissettiği fakat yaklaşık yarısının teorik bilgilerinin yeterli olmadığını ifade edilmiştir. Hemşirelik öğrencilerinin çoğunluğu yapmaktan korktukları bir uygulamanın olduğunu ve uygulama esnasında olumsuz bir tecrübe edinmekten korktuklarını ifade etmiştir.¹³ Yine benzer bir çalışmada; klinik uygulama öncesi hemşirelik öğrencilerinin yaklaşık yarısının heyecanlı-telaşlı ve endişeli-sıkıntılı olduğu, bir kısmının duygularının çeşitli olduğu, çok azının ise hiçbir şey hissetmediği belirtilmiştir.²⁶ Açıksöz ve arkadaşları tarafından yapılan çalışmada araştırmaya katılan hemşirelik öğrencilerin staj ile ilgili düşünceleri sorgulandığında; çoğunun klinik uygulamaya kendilerini hazır hissettiğini, yarısından fazlası teorik bilgisinin yeterli olduğunu ve büyük bir kısmı hastalarla birebir ilgilenmekten korkmadığını bildirmiştir. Hemşirelik öğrencilerin staj ile ilgili düşüncelerine bakıldığında; çoğu heyecan, yaklaşık yarısı endişe duymaktadır.¹⁵ Evgin ve arkadaşlarının yaptığı çalışmada büyük bir çoğunluğu korku, stres ve kaygı, çok az öğrencinin ise heyecan hissettiklerini belirtmişlerdir.¹⁴ Bu sonuçlarla karşılaştırıldığında bu çalışmada korku, endişe ve heyecan oranı daha düşük, rahatlık ve karışık duygular daha yüksek çıkmıştır. Bu sonuçlar, halk sağlığı stajının herhangi bir klinik ortamda olmayışı, hastalar yerine sağlıklı insanlarla çalışılacak olması gibi durumlardan kaynaklanıyor olabilir.

Yapılan çalışmada halk sağlığı hemşireliği uygulama öncesi ve sonrası öğrencilerin durumluk ve süreklilik kaygı puanı ortalamalarına bakılmıştır. Hemşirelik öğrencilerinin durumluk-süreklilik kaygı puanı ortalamaları karşılaştırıldığında; aralarında anlamlı fark bulunmamıştır. Bayar ve arkadaşları tarafından yapılan hemşirelik bölümü öğrencilerinin klinik uygulamalarla ilgili düşünce ve kaygı düzeylerinin belirlenmesi konulu çalışmada, uygulama öncesinde ve sonrasında durumluk-süreklilik kaygı puanı ortalamaları karşılaştırıldığında anlamlı bir fark bulunmuştur.¹³ Benzer bir çalışmada Meslek Esasları ders uygulaması kapsamındaki hemşirelik birinci sınıf

öğrencilerinin durumluk-sürekli kaygı düzeyleri tespit etmek istenmiştir. Yapılan bu çalışmada, klinik uygulama sonrası durumluk kaygı puan ortalamalarında bir azalma ve sürekli kaygı puan ortalamalarında ise bir artma görülmüştür. Fakat aralarında anlamlı bir bulunamamıştır.²⁶ Açıksöz ve arkadaşları tarafından ilk defa klinik uygulamaya çıkan hemşirelik öğrencilerine yapılan çalışmada, hemşirelik öğrencilerin klinik uygulama öncesinde ve sonrasında durumluk-sürekli kaygı puanları karşılaştırıldığında istatistiksel olarak anlamlı fark bulunmuştur.¹⁵ Arabacı ve arkadaşlarının hemşirelik birinci sınıf öğrencilerine yaptıkları çalışmada ise öğrenci hemşirelerin ilk klinik deneyim sırasında,

öncesine göre azalan durumluk kaygı düzeyleri, deneyim sonrasında tekrar artış göstermiştir. Fakat bu durum istatistiksel açıdan anlamlı çıkmamıştır.¹¹ Çalışmaların sonuçlarına bakıldığında klinik uygulaması olan çalışmalarda anlamlı sonuçlar gözlemlenmiştir. Fakat literatürde bu çalışma ile karşılaştırılacak bir halk sağlığı hemşireliği uygulamasına rastlanmamıştır. Bu durumda, klinik uygulamaların öğrencilerde daha fazla kaygı yarattığı, eğitim süreçlerinin tamamlanmış olmasının ve daha önceki klinik deneyimlerin de katkısı ile halk sağlığı stajının daha az kaygı yarattığı şeklinde yorumlanabilir.

SONUÇ VE ÖNERİLER

Yapılan bu araştırmada diğer araştırmalardan farklı olarak bir saha deneyimi olan halk sağlığı hemşireliği uygulaması üzerinde durulmuştur. Çalışmada, hemşirelik son sınıf öğrencilerin uygulama öncesinde ve sonrasında durumluk ve sürekli kaygı puanı ortalamaları incelendiğinde; istatistiksel olarak anlamlı bulunmamıştır. Bu sonuçlar bize, halk sağlığı hemşireliği uygulamasının diğer stajlara göre daha az kaygı verdiğini, öğrencilerin sahada kendilerini daha rahat hissedebileceklerini düşündürmektedir.

Bu sonuçlar ışığında;

Halk sağlığı hemşireliği uygulaması öncesi ve sonrasında öğrencilerin kaygı durumları arasında bir fark bulunmamıştır.

Yapılan birçok çalışmada diğer uygulama derslerinin kaygı puan ortalamaları yüksek görülmüştür. Bu uygulama derslerinin staj kaygılarını düşürmek için halk sağlığı hemşireliği uygulama eğitiminin özelliklerinden yararlanılabilir.

Halk sağlığı stajında öğrenciler kendini daha rahat hissetmektedir. Öğrencilerin sahadaki rahatlığı hastane ortamında da sağlanması için planlamalar yapılabilir.

Klinik ve saha uygulamalarının karşılaştırılmasını konu alacak benzer çalışmaların daha büyük örneklem gruplarında yapılması önerilmektedir.

KAYNAKLAR

1. Solvik, E. and Struksnes, S. (2018). "Training Nursing Skills: A Quantitative Study of Nursing Students' Experiences Before and After Clinical Practice". *Nursing Research and Practice Hindawi*, 1, 1-9. <https://doi.org/10.1155/2018/8984028>
2. Polat, Ş, Ayyıldız Erkan, H. Çınar, G. ve Doğrusöz, L.A. (2018). "Bir Üniversite Hastanesinde Klinik Uygulama Yapan Öğrenci Hemşirelerin Uygulama Alanlarına Yönelik Görüşleri". *Journal of Health and Nursing Management*, 5 (2), 64-74.
3. Türkmen, A.S, Taş Arslan, F, Özkan, S, Çelen, R. ve Altınparmak, D. (2016). "Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Dersi Alan Öğrencilerin Pediatri Klinik Uygulama Becerisi, Kaygı Düzeyleri ve İlişkili Faktörler". *Uluslararası Hakemli Hemşirelik Araştırmaları Dergisi*, 7 (2), 136-155.
4. Karagözoğlu, Ş, Özden, D, Türk, G. ve Tok Yıldız, F. (2014). "Klasik ve Entegre Müfredat Programı Hemşirelik Öğrencilerinin İlk Klinik Uygulamada Yaşadıkları Kaygı, Klinik Stres Düzeyi ve Etkileyen Bazı Faktörler". *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Elektronik Dergisi*, 7 (4), 266-274.

5. Galletta, M, Portoghese, I, Gonzales, C.I.A, Melis, P, Marcias, G, Campagna, M, Minerba, L. and Sardu, C. (2017). "Lack of Respect, Role Uncertainty and Satisfaction With Clinical Practice Among Nursing Students: The Moderating Role of Supportive Staff". *Acta Bio Medica: Atenei Parmensis*, 88 (3), 43-50.
6. Sharif, F. and Masoumi, S. (2005). "A Qualitative Study of Nursing Student Experiences of Clinical Practice". *BMC Nursing*, 4 (1), 1-7.
7. Ağaçdiken, S, Boğa, N.M. ve Özdelikara, A. (2016). "Hemşirelik Öğrencilerinin Hemşirelik Eğitimine Yönelik Yaşadıkları Stres Düzeyinin Belirlenmesi". *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 1-19.
8. Taslak, S. ve Işıkkay, Ç. (2015). "Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Eğitim Algıları İle Kaygı ve Umutsuzluk Düzeylerine Yönelik Bir Araştırma: Sağlık Yüksekokulu Örneği". *SDÜ Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi*, 6 (3), 108-115.
9. Sevinç, S. ve Özdemir, S. (2017). "Hemşirelik Öğrencilerinin Kaygı ve Umutsuzluk İlişkisi: Kilis Örneği". *Turkish Journal of Research & Development in Nursing*, 19 (2), 14-24.
10. Ayyıldız, T. Konuk Şener, D. Veren, F. Kulakçı, H. Akkan, F. Ada, A. Aldoğan, A. Yeral, K. Emek, A. Tetik, D. ve Dinç, K. (2014). "Hemşirelik Öğrencilerinin Akademik Başarılarını Etkileyen Faktörler". *Acıbadem Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 5 (3), 222-228.
11. Baysan Arabacı, L. Akın Korhan, E. Tokem, Y. ve Torun, R. (2015). "Hemşirelik Birinci Sınıf Öğrencilerinin İlk Klinik Deneyim Öncesi-Sırası ve Sonrası Anksiyete ve Stres Düzeyleri ve Etkileyen Faktörler". *Hacettepe Üniversitesi Hemşirelik Fakültesi Dergisi*, 2 (1), 1-16.
12. Özen Kutanis, R. ve Tunç, T. (2013). "Hemşirelerde Benlik Saygısı İle Durumluk ve Sürekli Kaygı Arasındaki İlişki: Bir Üniversite Hastanesi Örneği." *İş, Güç: The Journal of Industrial Relations & Human Resources*, 15 (2), 1-15.
13. Bayar, K. Çadır, G. ve Bayar, B. (2009). "Hemşirelik Öğrencilerinin Klinik Uygulamaya Yönelik Düşünce ve Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi". *TAF Preventive Medicine Bulletin*, 8 (1), 37-42.
14. Evgin, D, Çalışkan, Z. ve Caner, N. (2017). "Sağlık Yüksekokulu Hemşirelik Bölümü Öğrencilerinin Klinik Uygulama Öncesi Kaygı Düzeyleri ve Stresle Başa Çıkma Tarzları". *SDÜ Sağlık Bilimleri Dergisi*, 8(3), 22-28.
15. Açıksöz, S, Uzun, Ş. ve Arslan, F. (2016). "Hemşirelik Öğrencilerinde Öz Yeterlilik Algısı İle Klinik Uygulamaya İlişkin Kaygı ve Stres Durumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi". *Gülhane Tıp Dergisi*, 58 (1), 129-35.
16. Gök Uğur, H. ve Çatıker, A. (2019). "Halk Sağlığı Hemşireliği Dersi Kapsamında Yapılan Ev Ziyaretleri İle İlişkili Öğrenci Hemşirelerin Görüşlerinin Belirlenmesi". *Ordu Üniversitesi Hemşirelik Çalışmaları Dergisi*, 2 (3), 139-149.
17. Altay, B. ve Öz, Ö. (2016). "Hemşirelik Bölümü Son Sınıf Öğrencilerinin Halk Sağlığı Kapsamında Yaptıkları Ev Ziyaretlerinde Karşılaştıkları Güçlükler ve Profesyonel Hemşirelik Rollerini". *Samsun Sağlık Bilimleri Dergisi*, 1 (1), 87-98.
18. Hacıoğlu, N. (2019). Halk Sağlığı Hemşireliği. In: B. ERCİ (Ed). *Halk Sağlığı Hemşireliği (17-27)*. Elazığ: Nobel Tıp Kitabevi
19. Kuru Alıcı, N. ve Emiroğlu, O.N. (2019). "Halk Sağlığı Hemşireliği Dersi Kapsamında Ev Ziyareti Yapılan Bireylerin Uygulamaya İlişkin Deneyimleri: Nitel Çalışma". *Mersin Üniversitesi Sağlık Bilimleri Dergisi*, 12 (1), 80-87.
20. Farrelly, T. Flaherty, S. and Healy, H. (2019). "The Challenges to Public Health Nurse Practice in Rural Ireland". *Public Health Nursing*, 36 (3), 341-347.
21. Rani, S. and Kaur, P. (2018). "Assess The Attitude of The Women Towards Home Visiting By Nursing Students in Selected Rural Community Area". *International Journal of Science and Research*, 8 (2), 31-34.
22. Borges, F.R, Avelino, C.C.V, Scalon da Costa, L.C, Laurenço, D.S, Durval de Sa, M. and Takamatsu Goyata, S.L. (2017). "Teaching About Home Visits to University Students". *Rev Rene*, 18 (1), 129-38.
23. Kalanlar, B. (2018). "Sağlık Eğitiminde Staj Uygulaması Olarak Ev Ziyaretleri Hakkında Öğrencilerin Düşünce ve Görüşleri". *ACU Sağlık Bilimleri Dergisi*, 9 (2), 156-162.
24. Backes, D.S, Haeffner, L, Dorin, L, Oetting-Rob, C, Backes, M.S, Erdmann, A.L. and Büscher A. (2017). "Meaning of Home Visits to Brazilian Health Students". *Nurse Care Open Acces Journal*, 4 (1), 358-363.
25. Öner, N. and Le Compte, A. (1983). "Durumluk- Sürekli Kaygı Envanteri El Kitabı". İstanbul: Boğaziçi Üniversitesi Yayınları.
26. Ünsar, S. Erol, Ö. ve Turan, N. (2006). "Meslek Esasları Dersi Alan Hemşirelik ve Ebelik I. Sınıf Öğrencilerinin Durumluk-Sürekli Kaygı Düzeylerinin Belirlenmesi". *Hemşirelik Forumu Dergisi*, 3, 94-99.